

FAQ ScioŠkoly

Odpovídá Ondřej Štefl

Odpovídá Ondřej Šteffl

Jsou ScioŠkoly všechny stejné?

Otevřeně řečeno, tuto otázku jsme si vymysleli sami. Je totiž třeba na samém začátku říct, že **NEJSOU**. Navíc to, co je vyhlášeno v jedné ScioŠkole za platné, může i zde být třeba za půl roku jinak. ScioŠkoly mají především připravit děti na život, na život za deset, dvacet, padesát let. A my nevíme, jaký bude. Jsme ale přesvědčeni, že jednou z mála jistot je, že bude plný změn. Proto je heslem ScioŠkol: „**Změna je pro nás trvalý stav**“. ScioŠkoly budou připravovat děti na svět, kde se věci mění, a právě proto se musí měnit i ony samotné.

I když jsou si samozřejmě jednotlivé ScioŠkoly podobné, mají stejnou ideu, stejné hodnoty, řídí se stejnými pedagogickými principy, kladou podobné nároky na průvodce, vyměňují si zkušenosti, tak v mnohém jsou naopak různé. Liší se vnitřní organizací, metodami, uspořádáním dne a samozřejmě se liší v konkrétních lidech, kteří se v dané škole sejdou.

To je také důvod, proč na mnohé otázky nemůžeme dát konkrétní a obecně platnou odpověď.

Učíte děti číst?

Učíme, ale nenásilně a s jistou opatrností. Na jedné straně je čtení hlavní nástroj dalšího učení a studijní autonomie dítěte. Neumět číst totiž hodně komplikuje každé další učení. Na druhé straně mnohé výsledky naznačují, že učit děti číst předčasně může mít i katastrofální následky.

Do pedagogicko-psychologických poraden přicházejí děti s vážnými studijními problémy. Často se ukáže, že příčina spočívá v tom, že vlastně neumějí číst. Sice formálně čtou, nahlas přečtou či alespoň přeslabikují předložený text, ale nerozumí mu, neví, co čtou. A některým z těchto dětí je 15 let! Ostatně i podle mezinárodního šetření PISA je ve čtenářské gramotnosti v Česku 10 % patnáctiletých, kluků dokonce 15 %, pod úroveň jedna, tedy v podstatě číst neumí a dalších 15 % je takových, kteří rozumí jen opravdu jednoduchým textům – např. už příbalový leták k léku je pro ně natolik složitý, že po jeho přečtení nejsou schopni určit, jakou dávku podat dvanáctiletému dítěti.

Proto u dětí především nenásilně podporujeme různé aktivity, které k rozvoji čtení vedou, a pomáháme každému dítěti najít tu jeho cestu. Jedno dítě chce po ostatních, aby mu předčítali nápisy, co vidí, druhé kouká přes rameno někomu, kdo čte nahlas, jinému pomohou titulky u filmů nebo počítačové hry, další se vyptává na jednotlivá písmenka, dalšího inspiruje jednoduchá kniha s obrázky. Nejdůležitější ovšem je poznání, proč se děti naučí číst. Prostě proto, že v celém civilizovaném světě je čtení nezbytné. Každé dítě chce rozumět světu kolem sebe a k tomu v dnešním světě i ve ScioŠkole potřebuje umět číst. A naučí se číst v okamžiku, kdy je pro to připravené.

Jak učíte češtinu?

Češtinu jako samostatný předmět neučíme, pouze u malých dětí máme čtení a psaní. S českým jazykem se ale děti setkávají ve škole pořád. Stále něco čtou, pokud už to umějí. Píší mnohem častěji, než je běžné jinde. Prezentují své výsledky, a to i písemně, píší blogy, samy si vedou poznámky. Pomáháme jim, aby to všechno dělaly přiměřeně svému věku a svým možnostem, dáváme jim konkrétní zpětnou vazbu.

První rok na ScioŠkole v Praze 11 proběhla řada projektů přímo zaměřených na jazyk (např. Bajky, Poetická dílna, Příběhy severní Evropy nebo Mimořádky). Za pozornost ovšem stojí projekt Správnopis, který vznikl víceméně z podnětu rodičů. Děti o něj ovšem nejevily zájem, zapsaly se do něj jen čtyři, podle našeho soudu také většinou „z podnětu“ rodičů.

Právě proto zdůrazňuji **přiměřeně jejich rozvoji**. O pravopis jeví většina dětí zájem až o dost později, než kdy se na běžné škole učí. Z tradičních a kulturních důvodů ovšem klade řada dospělých, učitelů i rodičů důraz na gramatiku. Špatně nesou, když dítě ve třetí třídě, kdy se na běžné škole probírají izolovaně vyjmenovaná slova, píše „babyčka“ nebo „vidra“.

My jsme ale přesvědčeni o tom, že za prvé: je mnohem důležitější, aby děti uměly přesně a jasně vyjadřovat písemně svoje myšlenky, za druhé: pak je důležité, aby myšlenky byly v písemném projevu dobře a srozumitelně logicky propojeny, a teprve na posledním místě je, aby byly správné i pravopisně. K tomu především děti musí získat odvahu myšlenky mít a vyjadřovat je, pak se musí naučit formulovat je srozumitelně, musí rozvíjet a kultivovat své uvažování. A teprve za třetí: je dobré začít se zabývat pravopisem.

Děti to tak zpravidla samy vnímají a přijdou na to samy.

Samozřejmě, že to nejde jedna, dva, tři po sobě, jak je uvedeno výše. Jistě se děti už časně mohou naučit pravidla jako: hy, chy, ky, ry, dy, ty, ny, nepsat „ofce“, „mňeli“ a podobně. Ale takových jednoduchých pravidel není moc a děti je rychle vstřebají, podobně se rychle naučí předponu vy- či rozlišovat být a být. Naopak řídké výjimky (což je ovšem většina vyjmenovaných slov nebo složitá pravidla, např. psaní velkých písmen a čárek), mohou nechat na později.

Je to podobné jako při výuce cizího jazyka. Český nešvar, že se začne slovíčky, frázemi a gramatikou a učitel zkouší a opravuje každou gramatickou chybu (a často ještě neumí s chybou pracovat a vytváří v dětech pocit, že je to něco nepatřičného). To vede nakonec k typicky české situaci, kterou mnozí známe sami na sobě: umíme sice vytvořit předminulý čas od slova keep, ale nedomluvíme se na počtu, nebo se i domluvíme, ale stojí nás to přemáhání vůbec mluvit, protože si připadáme hloupě, že nemluvíme gramaticky správně. A stejné je to v běžné škole s diktať. Děti se učí gramaticky správně zapisovat cizí myšlenky (ne vlastní!) a jsou trestány sníženou známkou za každou chybu. Výsledkem je, že v horším případě se mnohé děti bojí psát vůbec, mít a vyjadřovat složitější myšlenky a v lepším případě při psaní soustředí velkou část svého úsilí na gramatickou správnost, což je brzda v rozletu. Jsme přesvědčeni, že důraz na pravopis je právě to, co mnohým dětem zabrání, aby se naučily dobře písemně vyjadřovat. Ony se pak totiž bojí, že udělají chybu. Myslí na pravopis a už jim nezbývá kapacita, aby rozmýšlely, co chtějí sdělit. A tak své vyjadřování nerozvíjí a ten strach jim zůstane.

Napínavá a dlouhá dobrodružství jozífka a lybentíny

SEZNÁMENÍ

byl jednou jeden kůň a jeden jezevčík kůň se jmenoval lybentína a pes jozífek nemňeli svého pána mňeli jenom jednu kouzelnou skříň když se na ní zmáčklo mačkátko a otevřela se tak se v ní objevilo to co si přály jednou v zimě lybentína povídá pojď jozífku ven budeme stavjet sňehuláky jozífek poslechne a hned se začne oblíkat a už jsou venku lybentína už válí kouly jozífek strká čumáčkem do koule lybentína už má sňehuláka celého hotového

SŇEHULÁKOVA DOBRODRUŽSTVÍ

a už tu stojí dva sňehuláky lybentína ještě zabjehla rychle do chalupy zmáčkla tlačítko a už je venku sňích nigde a jen dva sňehuláci jozífek z lybentínou si chválí jejich dva vjerné sňehuláky koukej povídá jozífek nad náma letí škarodějnice a už je přič povídá jozífek lybentína povídá já spěchám na dostihy libentína si oblíkla drez s číslem 1 a už se loučí ahoj jozífek taky se loučí ahoj libentína rychle vzala jednoho sňehuláka který na ní vyskočil už jsou na velké pardubické kde právě hlásí START libentína dobjehla k cedule CÍL první hrála za čsfr diváci tleskají že vyhráli libentína dostala zlatou medaili s číslem 1

... Pokračuje dalších 8 příběhů.

Tohle psala pětiletá holčička na počítači. Tahle holčička je dávno dospělá, umí 6 jazyků. A co je nejzábavnější? Za mlada si přivydělávala jako jazyková korektorka.

Nebudou děti mimo, až se dostanou do kontaktu s „normální“ školou?

Těžko říct, kdo bude mimo, zda děti nebo „normální“ škola ;-). To byl samozřejmě bonmot, nicméně chci naznačit, že většina nemusí mít pravdu, resp. že když je něco „normální“, ještě to nemusí být správné. Ale na druhou stranu, pravda vždycky ne- vítězí a k tomu asi směřuje tato otázka.

Heslem ve ScioŠkole je: „Změna je pro nás trvalý stav“. Vedeme děti k tomu, aby každou změnu vnímaly jako výzvu podle rčení: „Když se blíží bouře, někteří staví hradby, jiní větrné mlýny.“ Děti by po absolvování ScioŠkoly měly být na změny připraveny. A případný přechod do „normální“ školy není nic jiného než změna. Třeba se mezi dětmi ze ScioŠkol najdou i takové, které tu školu změní.

Co to jsou bobři?

„Nejtěžší na světě je nemyslet na bobra.“ Odpověděl prý jeden zen-buddhistický mnich na otázku svého žáka „Mistře, co je nejtěžší na světě?“. Podobnou úvahu najdeme i v Platónově spisu Prothagoras. Zamýšlí se nad tím, že je třeba si pečlivě vybírat, co a od koho se budeme učit. Když totiž sníme něco špatného, můžeme to vyzvracet. Když se nám ale do hlavy dostane něco nežádoucího, nesprávného či škodlivého, už to jen těžko dostaneme ven. Zbavit se toho, to je nejtěžší na světě.

My všichni jsme chodili mnoho let do školy. Naprostá většina čtenářů tohoto textu chodila devět let do základní školy, čtyři roky na střední a pět let na vysokou. Celkem tedy 18 let. Mezi čtenáři je jistě i řada učitelů, kteří po škole nastoupili do práce. Zase do školy.

My všichni školu dobře známe, a to víceméně klasickou školu. Učitel (jeden) stojí před třídou žáků stejného věku a vykládá jim látku, kterou někdo jiný někde určil. Žáci sedí v lavicích a poslouchají. Látka je rozdělena do předmětů, které většinou odpovídají vědeckým disciplínám, hodina trvá 45 minut. Všechny děti v jednu chvíli dělají totéž. Co a jak, určuje učitel. Děti se látku naučí, což znamená, že si ji zapamatují. Učitel pak ověří, zda děti umí zopakovat to, co jim před tím vyložil, a výkon dítěte je hodnocen známkou. Tak jsme na to zvyklí a tak jsme to všichni zažili. Školu založenou na zvyklostech převzatých z armády, z kostela a z manufaktury.

My všichni jsme si tak nutně ze školy odnesli mnoho zafixovaných představ o tom, jak škola normálně vypadá. A normálně to pro nás často zcela podvědomě znamená i správně. Cokoliv jiného je pro nás cizí, neznámé a často tedy nedůvěryhodné, podezřelé či rovnou špatné.

A těmhle našim zafixovaným představám říkáme bobři.

Přitom v mnoha případech už víme, že to, jak to vypadalo ve škole, do které jsme chodili, správné nebylo, že naši bobři jsou vadní. Protože si ale neumíme představit, jak by to mohlo fungovat jinak, raději pro své děti chceme to samé, co jsme měli my.

Dostanou se děti na střední školu?

Podobnou otázku mi kladli rodiče před více než dvaceti pěti lety, když jsem založil PORG. „Dostanou se naše děti na vysokou školu?“ (když to tady na PORGu děláte jinak – i tehdy byl PORG jiná škola než ostatní). Ujišťovali jsme je, že když budou chtít, že se jistě dostanou. A také se všechny děti dostaly. Pro mnoho z nich ovšem byla setkání s běžnou vysokou školu velkým zklamáním a mnozí ze škol zase odešli - pracovat do zahraničí, na jinou vysokou školu, hledali svoji cestu ke vzdělání. Pozoruhodné je, že úplně stejně se dnes chovají absolventi Gymnázia Jana Keplera, kam chodily moje děti.

Úspěšné přijetí na střední školu závisí zejména na složení konkrétního testu, což je věc, na kterou se dá snadno a rychle připravit. My se snažíme děti připravit spíše na život, a to je úkol výrazně těžší a ne zcela slučitelný s požadavky přijímaček. Proto nechceme obsah vzdělávání přizpůsobovat nějakým testům (které navíc třeba mohou pominout). Nicméně dětem rádi v přípravě na přijímačky pomůžeme. Jako jim pomáháme se vším, co se chtějí naučit.

Takže k odpovědi. Pokud budou chtít, jistě se dostanou. Připravit se na případné přijímačky (kdoví, zda za pět či devět let ještě budou), pro ně nebude problém. Leccos ze znalostí jistě budou umět, ale hlavně se budou umět se učit – studijní autonomie je jedním z hlavních cílů ScioŠkol.

Vybraní lidé musí být především v souladu s naší představou o vzdělávání, podobně jako rodiče dětí se zájmem o ScioŠkolu. Kromě samozřejmých požadavků, jako že je musí bavit práce s dětmi, musí mít přirozenou autoritu, je pro nás zcela klíčové, aby šlo o integrované, vyrovnané a otevřené osobnosti. Pro nás to znamená, že jsou schopni zpětnou vazbu nejen dávat, ale i přijímat. Nebojí se problémů a postaví se většině, když je to třeba. Na nic si nehrají a nemají potřebu ostatním něco dokazovat, zejména ne dětem.

Jak se vybírají průvodci a ředitelé, podle čeho?

Na místa průvodců i ředitelů se stále hlásí hodně lidí. Na ředitele v průměru asi 25 na jedno místo, u průvodců kolem deseti. Všichni už v první reakci na inzerát musí zpracovat úkol – třeba připravit projekt na x hodin pro y dětí (na základě toho je pak pozveme k osobním pohovorům a k několikahodinovému assessment centru). V dalším kole pak pracují přímo s dětmi na některé existující ScioŠkole. A úplně poslední a konečné slovo při výběru každého, kdo ve ScioŠkole chce pracovat, mám já.

Jak jsme si již ověřili, skupina takových lidí se umí ke každému problému postavit a společně ho vyřešit, většinou mnohem lépe než kdokoliv z nás. Když jsem takový tým viděl vymýšlet a připravovat program školy, měl jsem dojem, že by v případě nutnosti i sestrojili letadlo. My po nich chceme, aby „sestrojili“ ScioŠkolu.

Chceme také, aby každý z průvodců do školy něco zajímavého přinášel, ať je to znalost historie, vašeň pro tanec nebo zkušenosti se stavbou lodí.

*Jak vypadá náš inzerát na ředitele, naleznete na konci dokumentu.

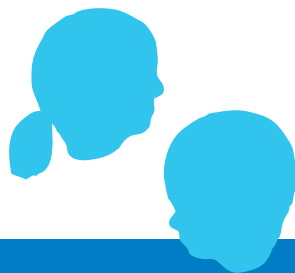

Musí mít průvodci pedagogické vzdělání podle zákona?

Ano, alespoň někteří ano. Tak abychom vyhověli zákonu o pedagogických pracovnících (který pokládáme za škodlivý a nesmyslný). Nemusí ho však mít všichni. Ti, kdo ho nemají, pak nemůžou být vedeni jako učitelé. Výhoda soukromé školy je, že jejich platy mohou být stejné jako ostatních. Při výběru průvodců se na pedagogické vzdělání neohlížíme. Zajímavou zkušeností je, že častěji vybereme skautského vedoucího než absolventa pedagogické fakulty.

Jak se vybírají děti?

Děti se nevybírají! ScioŠkoly nejsou výběrové školy. Pokud je dětí víc než míst, losujeme pořadí k osobnímu pohovoru. Klíčové je pro nás vyjasnit si s rodiči, zda jejich představy o vzdělávání jsou v souladu s našimi principy a hodnotami.

Nežřídka se stává, že přicházejí rodiče, kteří od školy očekávají něco jiného, než my nabízíme. Například se často setkáváme s představou rodičů, že děti přimějeme k co nejvyšším akademickým výkonům, začneme je připravovat na nějaké těžké zkoušky typu IB (International Baccalaureate), s perspektivou, že půjdou třeba na Harvard. To ale není to, co my děláme. Většinou se nám podaří takovým rodičům jejich záměr dát dítě na naši školu rozmluvit.

Pokud by totiž panoval nesoulad mezi představou rodičů a tím, co ScioŠkoly nabízejí, dříve či později by to vedlo k problémům a nespokojenosti jak na straně rodičů, tak i na straně školy. A hlavně by to nebylo nic dobrého ani pro dítě.

Po minulých zkušenostech dbáme na to, abychom mluvili s oběma rodiči, a to i v případě, že jsou rozvedeni.

Dále také vyžadujeme, aby nás rodiče seznámili s případnými problémy, které si jejich děti přinášejí, ať už z MŠ nebo ZŠ. Bohužel se už stalo, že jedna z maminek nám nějak zapoměla sdělit, že ke svému dítěti má mnohasetstránkovou dokumentaci od pedagogicko-psychologických poraden i psychiatrů. Proto jsme oznamovací povinnost rodičů zakotvili do smlouvy. My jsme zvyklí na to, že k nám přicházejí děti, které mají na běžné ZŠ problémy, často jde o problémy spíše na straně školy než dítěte a velkou část problémů umíme řešit, potřebujeme však vždy vědět, s jakými potížemi dítě přichází, abychom na ně dokázali reagovat. Také v případě některých dětí, které např. špatně snášejí změny apod., nemusí být ScioŠkola ideální. Navíc naše možnosti pracovat s takovými dětmi mají své limity. Zejména v tom, že pozornost věnovaná takovým dětem nemůže být na úkor ostatních dětí.

Po projednání s rodiči přijímáme do první třídy i děti, u kterých rodiče pro běžnou školu zvažují odklad. My jim ve škole poskytneme prostor a podněty v souladu s jejich vývojem a možnostmi.

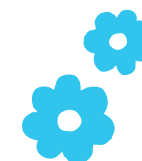
Sourozenci mají přednost, rodiče už známe 😊.

Budete zakládat i střední školu, mateřskou školu, vysokou školu?

Střední školu bychom rádi v Praze otevřeli k 1/9/2018. Mateřskou školu jsme zvažovali, ale nezdá se nám, že by to byl náš obor a něco, v čem by naše know-how mohlo být významnějším přínosem. Navíc máme dojem, že ve většině míst lze najít dobrou mateřskou školu. Vysokou školu zcela nevylučujeme. Změna je pro nás trvalý stav. Ale zatím to není na pořadu dne.

Bude ScioŠkola i u nás? Kolik chcete mít ScioŠkol?

Když jsou splněny všechny podmínky, ScioŠkolu založíme. Možná ne hned, ale brzo.

Pro vznik ScioŠkoly musí být splněny tři podmínky. Za prvé musí být dostatek zájemců, a to zájemců ochotných platit školné. Takový orientační limit je 80 dětí ve věku 6 až 12 let. Druhou podmínkou je vhodná budova. 700 až 1200 m² v co největší míře splňující požadavky na školu. Pak záleží na jejím stavu, nutných investicích do rekonstrukce a na ceně nájemného. Budovy si pronajímáme, nekupujeme je, na to nemáme kapitál. A třetí podmínkou je souhlas obce.

Zatím se snažíme zakládat tři školy ročně. Naší snahou je postupně uspokojit poptávku po ScioŠkolách. Kolik škol nakonec bude, uvidíme právě podle poptávky.

Jak děti hodnotíte, když neznámkuje? Jak je to s vysvědčením?

Obecně pokládáme hodnocení dětí za zbytečné. Tedy hodnocení ve smyslu srovnávání s nějakou normou nebo dětí mezi sebou. Děti k tomu, aby se rozvíjely, nic takového nepotřebují. Potřebují ovšem zpětnou vazbu.

Nejlepší je zpětná vazba, kterou vidí samy i bez učitele. Když děti v jednom projektu postavily psí boudu a pes se do ní nevešel, nebylo zapotřebí jim říkat „máte to špatně, dostanete čtyřku“. Samy chápaly, že ji musí rozebrat, znovu spočítat rozměry, jít koupit nový materiál a postavit ji znovu. Podobně se děti učí mluvit, chodit a tisíce dalších věcí. Žádné hodnocení nebo známky k tomu nepotřebují. Napadlo by vás snad desetiměsíční dítě známkovat, jak zrovna chodí? A zpětnou vazbu dostává od podlahy. Děti ale ve ScioŠkolách dostávají i průběžnou zpětnou vazbu od průvodců.

Zákon ale ukládá alespoň jednou ročně dětem vydat vysvědčení. Může být ovšem slovní. Když dítě opouští školu, musí dostat vysvědčení ve známkách. Zatím máme dojem, že když děti pochopí, že na známkách vůbec, ale vůbec nezáleží, bude to dobré. A pak když jim na konci na vysvědčení dáme samé jedničky, nemůžeme nic zkazit.

Od kolika hodin je ve škole výuka? Co se děje ve školním klubu?

ScioŠkola od ScioŠkoly se tak trochu různí. Délku vyučování ovšem určuje Rámcový vzdělávací program a prakticky je stejná jako v každé jiné škole v Česku. Vyučování začíná mezi 8:30 a 8:45. Školní klub je ale otevřen už od půl osmé ráno. Prvňáčci končí obědem kolem poledního, starší děti pak mají jeden až dva dny odpolední vyučování. Mohou však i odpoledne zůstat ve školním klubu, ten je otevřen do 17 hodin.

Ve školním klubu jsou pro děti připravovány různé aktivity, hry podle zájmu dětí i možností průvodců v klubu. Aktivity jsou však postaveny vždy tak, že se k nim mohou děti kdykoliv připojit a zase se „odpojit“ a dělat něco jiného. To na druhou stranu znamená, že aktivity nejsou systematické a nenahrazují tedy různé kroužky. Snažíme se, aby se v klubu často objevoval i rodilý anglický mluvčí. Ještě je třeba zmínit možnost zcela volné hry, jejíž obsah i formu si určují děti. Takový nestrukturovaný čas dnes dětem často chybí, ale přitom se ukazuje, že je pro rozvoj a přirozený růst každého dítěte nezbytný.

Za školní klub se nic neplatí.

Budou děti umět to, co se učí v ostatních školách?

Tato otázka je velmi častá, ale už samotná ukazuje, že mnoho lidí má před očima iluzi, že děti v běžných školách umí to, co se učily. Neumí. Na to existují i data.

Jen necelá třetina sedmáků např. chápe, že všechno kolem nás, i chléb či řízek, se skládá z atomů. A to se tato otázka testovala krátce poté, co byla ve škole probrána „skladba hmoty“. Další pozoruhodné příklady toho, co všechno žáci na základních školách nechápou, najdete zde <http://blog.aktualne.cz/blogy/ondrej-steffl.php?itemid=26931>. Například, že jen 58 % deváťáků přesně rozumí tomu, že voda teče z kopce. V rámci projektu Kalibro předložili také sedmákům šest úloh vypadajících jako typické školní a zeptali se jich, ve kterých jde o nepřímou úměrnost. Úlohu: „Houslové trio hraje skladbu 8 minut. Jak dlouho by stejnou skladbu hrál smyčcový kvartet?“ označilo za nepřímou úměrnost 30 % žáků, úlohu: „Přijde-li do kina 65 diváků, zůstane 45 míst volných. Kolik míst zůstane volných, přijde-li 80 diváků?“ pak dokonce 66 % žáků.

Nejen děti, ale i někteří dospělí mají potíže správně chronologicky uspořádat lovce mamutů, vyhynutí dinosaurů, objevení Ameriky a první světovou válku. Moje oblíbená otázka je, zda se může v přírodě přirozeně zkřížit pavouk s broukem a tesařík s hrobaříkem. Prakticky každý dospělý zaváhá, i mnozí vysokoškolsky vzdělaní lidé nakonec připustí, že to je možné. Pavouk a brouk se ovšem od sebe liší zhruba tak jako člověk a chobotnice a tesařík a hrobařík asi jako člověk a pavián.

V žádné škole neumí děti všechno to, co se učily. A ani děti ze ScioŠkol to umět nebudou. Ale budou na tom přece jen mnohem líp. Nikdy je totiž nenutíme, aby se učily bez zájmu, a když se učíte se zájmem, chcete věci pochopit, porozumět jim.

Když nemáte předměty, jak zajistíte, že se děti seznámí se všemi oblastmi?

Jde o to, které oblasti máte na mysli? Plže, mlže, lumírovce, lišejníky, dějiny staré Číny, Přemyslovce, pokémony, dělení mnohočlenů mnohočlenem, přímou úměrnost, emoce a jejich zvládání, jak odhalovat chyby a zkratky naší mysli a vyhnout se tak pasti mentálních chyb, programování robotů, nanovědy, rasy psů, rozborku a sborku samopalu Kalašnikov? Schválně jsme vybrali směs nejrozumnějších věcí, takových, které se ve školách zpravidla učí, takových, které jsou pro život užitečné, ale zpravidla se neučí, i věcí okrajových, perspektivních a nakonec s Kalašnikovem jsme chtěli naznačit kulturní závislost (odhadujeme, že v Afganistanu to mnoho dětí umí). A při tom jsme se soustředili na „tvrdé znalosti“. Úplně jsme se vyhnuli soft skills – umět se učit, kritické myšlení, komunikace, spolupráce, vedení, empatie atd.

Jak je zřejmé, děti se zejména v oblasti tvrdých znalostí nikde a nikdy nemohou naučit všechno. Vždy se naučí jen něco.

Většina lidí má však bobra, že správné je, aby se ve škole děti naučily to, co předpisují osnovy. Dnes nemáme osnovy, ale Rámcový vzdělávací program, RVP. Ten obsahuje řadu věcí, mnoho i užitečných a důležitých, ale také mnoho takových, o jejichž smyslu máme pochybnosti. Co třeba říkáte na to, že RVP očekává, že každé dítě na konci základní školy umí:

- objasnit funkci dvou organismů ve stélce lišejníků,
- zapojit správně polovodičovou diodu,
- využívat Ohmův zákon při řešení praktických problémů,
- orientovat se na stupnici pH a změřit reakci roztoku,
- formulovat a řešit reálnou situaci pomocí rovnic a jejich soustav,
- využívat při tvořivých činnostech prvky lidových tradic,
- prokázat základní znalost chovu drobných zvířat,
- využívat prakticky poznatky o působení magnetického pole na magnet a cívku,
- modelovat a řešit situace s využitím dělitelnosti v oboru přirozených čísel,
- vysvětlit různé způsoby výživy hub a jejich význam v ekosystémech,
- vyjádřit vlastní názor k problematice zdraví a diskutovat o něm v kruhu vrstevníků, rodiny i v nejbližším okolí.

Takové věci, nebo jejich většinu, děti umět nebudou, jako je neumí děti z ostatních škol – viz předchozí odpověď.

Obráceně je ovšem jisté, že se děti ve ScioŠkolách seznámí s těmi důležitými věcmi ze všech oblastí života v našem kulturním okruhu (Kalašnikov to asi nebude). Vede k tomu překvapivě snadná cesta. Důležité věci jsou důležité hlavně (i když nejenom) proto, že se s nimi opakovaně setkáváme, opakovaně je v životě potřebujeme. A protože ScioŠkoly jsou otevřené světu a životu, tak se tam důležité věci opakovaně objevují, ať je to v projektech a aktivitách, které přinášejí průvodci nebo v aktivitách, projektech otázkách či zájmech dětí. Tak třeba opakovaně znova a znova v životě potřebujeme přímou a nepřímou úměrnost (mnozí dospělí ji sice neumějí, i to má počátek někde ve škole), ta se proto objeví prakticky v každém projektu, kde se něco počítá, a počítá se v každém druhém. Stejně tak se skoro v každém přírodovědném projektu objeví skutečnost, že svět se skládá z atomů a molekul, nebo zákon zachování hmoty. Děti se proto s takovými věcmi setkávají opakovaně a v souladu se svou úrovní rozvoje intelektových schopností je zahrnují do svých konceptů světa. Pravda, lišejníky, dělení mnohočlenů mnohočlenem či Ohmův zákon a mnoho dalších věcí se objeví třeba jen jednou a krátce (abychom dodrželi RVP, což musíme, objevit se musí) a je pak na dětech, zda se vydají za dalším poznáním, nebo ne.

Ve ScioŠkole se snažíme rozlišit důležité od nedůležitého, RVP, jak je postaveno a jak se v mnoha běžných školách používá, ovšem žádnou hierarchii v očekávaných výstupech nemá, a tak z hlediska RVP není žádný rozdíl mezi organismy ve stélce lišejníků a skladbou hmoty či mezi přímou úměrou a využitím dělitelnosti.

Jak zajistíte, aby si dítě nevybíralo neustále stejně zaměřené aktivity a projekty?

Po více než roce zkušeností nic nenasvědčuje tomu, že bychom takový problém museli nějak intenzivně řešit. Jistě jsou děti, které (zatím) inklinují k určitým aktivitám a jiným se (zatím) spíše vyhýbají. Nikdy ne však zcela důsledně. Co děti dělají, na jakých aktivitách či projektech se podílejí, samozřejmě sledujeme a pokud máme dojem určité jednostrannosti, probereme to s dítětem, případně i s rodiči a hledáme příčiny, případně dítě opatrně vedeme žádoucím směrem. Píši opatrně, protože zatím máme spíše dojem, že nejdůležitější příčina, proč se některým věcem dítě vyhýbá, je to, že pro takovou problematiku ještě nedozrálo. V běžné škole se totiž překvapivě často ignorují jak popsané vývojové fáze zrání dětí, tak veliké individuální rozdíly mezi dětmi.

A background image showing a family meal. In the foreground, a wooden table is set with a plate of salad, a glass of orange juice, and a bowl of salad. In the background, a person is seen eating from a plate. The image is slightly blurred, focusing on the text.

Jak a jak často škola komunikuje s rodiči?

Kromě toho se konají nepravidelná setkání rodičů, setkání s průvodci, otevřené dny pro rodiče, jarmarky a řada podobných akcí. Někde si už rodiče organizují vlastní akce – např. grilování na zahradě.

Rodiče také podle svých možností a zájmů chodí do školy pomáhat. Např. seznamují děti se svou prací či s některými jejími aspekty nebo i vedou spolu s průvodci nějaký projekt.

Kromě obdobných setkání jsou k dispozici informace o dění ve škole na internetu, ve školním systému, na Facebooku a hledáme i další možnosti, jak rodiče s děním ve škole seznamovat.

I v tom se škola od školy trochu liší. Ve všech školách však organizují takzvané PRDy, respektive tripartity – Průvodce, Rodiče, Dítě, kde všichni společně probírají, co dítě ve škole dělalo v posledním období. Zpočátku jsou pochopitelně častější. A samozřejmě se scházíme s rodiči, když to z nějakého důvodu pokládá za potřebné rodič, průvodci či dítě.

Jak jsou na již fungujících školách spokojeni rodiče a děti?

To je třeba se zeptat jich.

Jak si ale všimla jedna kandidátka na ředitele, když šla školu navštívit, děti se do školy neloudají ;-). Potěšilo nás také, že po prvním roce na Praze 11 všichni rodiče, kteří měli další dítě, sourozence, ho do školy zapsali.

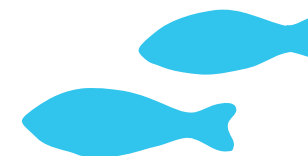
Máte fluktuaci průvodců? Odešel někdo?

Ze školy založené 1/9/2015 odešel v průběhu roku jeden průvodce. Rychle se vyvíjející podmínky a změny byly na jeho konzervativní povahu příliš. Dál s námi však spolupracuje. Jistě bude k podobným situacím občas docházet i nadále.

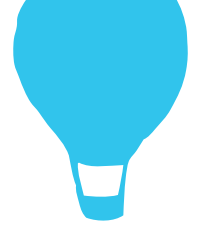
S kolika průvodci se dítě, například prvňáček, potká během roku? Má někoho jako třídního učitele?

Setká a seznámí se určitě se všemi. S kolika se bude potkávat častěji, v tom se liší škola od školy. Ve všech školách však máme instituci koleje a jejich patronů. Kolej má podobný význam jako má kolej v knize Harry Potter. Vždy ji tvoří děti všech věkových skupin, měla by mít dva patrony z řad průvodců. Kolej je jakousi simulací velké rodiny a nemělo by v ní být víc než 25 dětí.

Kolej je základní „domovská“ jednotka každého dítěte. Tam se probírají a řeší každodenní „starosti“ a problémy, ale i radosti a nápady dětí, pro které se jinde nenašlo místo. Tam se děti nejvíc sbližují a měly by ke své koleji cítit největší sounáležitost. Na některých školách se kolej schází každý den na chvíli na začátku vyučování, jinde spolu tráví například celý jeden den z týdne.

Výhoda věkové heterogenity koleje je to, že každé menší dítě tam najde oporu nejen v dospělém patronovi, ale často, a často mnohem jednodušeji, ve starším spolužákovi. Starší děti se zase přirozeně učí starat se o mladší a pomáhat jim.

Obstojí děti při studiu a v kontaktu s pedagogy na státní střední škole, pokud projdou tímto ScioVzděláváním?

Už o tom byla řeč v otázce „Nebudou děti mimo, až se dostanou do kontaktu s „normální“ školou?“. Je to pro dítě dost podobný problém, jako když přechází ze státní školy do ScioŠkoly. Podmínky jsou jiné a musí přiměřeně reagovat na změnu. Rozdíl je ovšem v tom, že na tu první změnu ho nikdo nepřipravoval a děti to také zvládly. Naopak my děti na změny připravujeme. A nedá mi to, abych to zase neuzavřel bonmotem. Obstojí učitelé na státní střední škole v kontaktu s dětmi, které projdou tímto ScioVzděláváním?

Jak učíte angličtinu?

Angličtina je zatím na všech školách jako samostatný předmět. Děti jsou rozděleny zcela nezávisle na věku do malých skupin podle své úrovně. Do ScioŠkol přicházejí i prvňáčci z bilingvních rodin. Velkou výhodou je, že prakticky všichni průvodci umí anglicky minimálně na úrovni B2 (angličtina není při výběru předmětem zkoumání, ale prostě to tak vychází), takže angličtina se často objevuje i v mnoha jiných aktivitách a projektech. Starší děti běžně dostávají psané materiály v angličtině nebo musí vyhledávat na anglických webech, dozvídají se anglické ekvivalenty odborných termínů.

Na každé škole je také rodilý mluvčí, který vede i některé aktivity v klubu.

Jak pečujete o dys- děti?

Jak nejlépe umíme ;-). Na každé škole je sice někdo, kdo se v problematice různých dys- vyzná, ale v naprosté většině případů jde podle našeho názoru spíše o nerespektování zrání dítěte než o nějakou poruchu. Naše první - a jak se zdá nejúčinnější opatření k dys poruchám je - počkat.

Proč berete do jednoho ročníku jen cca 15 dětí a nevedete paralelky?

ScioŠkoly by nikdy neměly mít víc než 150 dětí. Tolik mívaly skupiny lovců a sběračů a tolik mají dodnes kmeny na Papuy-Nové Guiney. Antropologové prokázali, že na osobní, byť vzdálenější úrovni jsme schopni mít vztah s cca 150 lidmi (viz např. Louise Barret, Robin Dunbar a John Lycett: Evoluční psychologie člověka, Portál, 2007, str. 322). Proto v jednom ročníku (z devíti) bývá kolem 17 dětí.

Pokud úspěšně projdete kontrolou ČŠI a budete mít 100% dotace, sníží se školné?

1

Zatím ne. Každá škola představuje zpočátku značnou investici, v průměru něco víc než 5 miliónů korun. Rychlost jejího splácení závisí nejen na plné státní dotaci, ale také na počtu dětí i řadě dalších okolností.

Počáteční investice se týká jednak úprav a vybavení budovy, pomůcek, nábytku, ale dominantním výdajem je to, že všechny průvodce i vedení školy musíme zaměstnat mnohem dřív, než rodiče začnou platit školné a než dostaneme dotace. Tým školy se musí sžít, vymyslet a připravit společně řadu materiálů (sestrojit školu) a musí také projít potřebným vzděláváním; snažíme se také, aby všichni navštívili nějakou zajímavou zahraniční školu.

ScioŠkoly nezakládáme s primárním cílem vydělávat peníze, ale potřebujeme, aby školy splatily počáteční investici a byly v černých číslech. Pokud nějaké peníze přebývají, využíváme je jako vstupní investice do zakládání dalších škol.

Zhruba jde odhadnout, že k určitému snižování školného by mohlo dojít v situaci, až budeme mít víc plných ScioŠkol se všemi ročníky, než kolik škol budeme ročně zakládat.

Budete zavádět stipendia?

Nebudeme. Stipendia mají smysl tam, kde se vybírají děti podle nějakého kritéria. Například nejnadanější na matematiku, malování, s nejvyšším IQ. Pak má smysl poskytnout stipendium špičkovým dětem, které by třeba neměly na školné. My však děti nevybíráme.

A rozhodnout o tom, kterému z dětí, jehož rodiče nemají na školné, dáme stipendium, neumíme.

Jiná věc je, že se v průběhu studia dítěte může stát, že rodiče z nějakých důvodů nebudou moci platit školné. Ani zde však nepokládáme za dobré, aby takový problém řešila škola. Vytváří to pro školu těžko řešitelná etická dilemata. Spíše čekáme, že fond pro takové případy založí a povedou rodiče a že také rodiče do něj vloží nějaké prostředky. Na první založené ScioŠkole na P11 na tom již rodiče pracují.

Slevu na školném mají sourozenci.

Inzerát:

Do nových ScioŠkol hledáme odvážné ředitele a zástupce

Hodnotami ScioŠkoly jsou **svoboda, morálka, otevřenost, aktivita, optimismus a odvaha**. Musí to proto být důležité hodnoty i pro každého zájemce. Jako ředitele/ředitelky, zástupce/zástupkyně hledáme lidi, kteří jsou odvážní, otevření novým podnětům, pozitivní, aktivní, morálně na výši, zodpovědní a svobodomyšlní.

Pedagogické vzdělání ani praxe učitele nejsou podmínkou. Naopak dáváme přednost lidem, kteří mají zkušenosti i odjinud než jen ze školství. Oceňujeme zkušenosti ze Skauta, z podnikání, managementu, z řízení projektů, z pobytů v zahraničí ale i spoustu jiných zkušeností. Věk nerozhoduje.

Vedení ScioŠkoly musí být schopné a ochotné naslouchat průvodcům, dětem i rodičům a poskytovat jim podporu. Zároveň musí mít přirozenou autoritu. Měli by to být, jak se říká integrované osobnosti. Pro nás to znamená, že jsou schopni zpětnou vazbu nejen dávat, ale i přijímat, nebojí se problémů a postaví se většině, když je to třeba. Naopak si asi nevybereme lidi bez smyslu pro humor, abstinenty ;-), alkoholiky, lidi příliš sebejisté, pyšné, nudné, bez názoru, ješitné, kteří všechno vědí a mají vždycky pravdu.

Ve ScioŠkolách se snažíme přenášet hodně zodpovědnosti a svobody na děti, a to jde jedině tam, kde vedení dokáže přenést hodně zodpovědnosti a svobody na průvodce. A přirozeně i my přenášíme hodně svobody i hodně zodpovědnosti na ředitele a zástupce. Hledáme lidi, kteří mají odvahu a chuť se toho chopit.

Nejužší místo je, že mnozí z jinak skvělých kandidátů nemají přímou aktivní zkušenost s vedením lidí a někdy vlastně ani tu pasivní. Nezažili tým nadšených, schopných a stejným směrem orientovaných bytí velmi různorodých lidí. Nemají zkušenost, jak se taková skupina vyvíjí a také, jaké nároky na vedení klade turbulentní prostředí vzniku školy. Situace ve ScioŠkole je totiž unikátní. V jiných podmínkách většinou není možné si vybírat ty správné, nejlepší, motivované lidi, ale z druhé strany zde existují předem daná pravidla, kterých je třeba se držet. Nejbližší je možná ScioŠkola podobná StartUpu či začátku podnikání. Ovšem všechno se lze naučit. Do otevření dalších Scioškol zbývá 10 měsíců.

Máte odvahu to zkusit - zkuste to. A čtete dál. Nebo o tom řekněte přátelům, kolegům... Třeba je to práce snů přesně pro někoho, koho znáte. A netušíte to ani vy ani on/ona. Zamyslete se, **kdo by se vám na tom místě líbil** a dejte jí/mu vědět.

Práce snů pro lidi, kteří chtějí změnit svět

Budete se podílet na založení další ScioŠkoly. Od 1. září 2017 svoji školu povedete a postupně ji s týmem průvodců a s dětmi budete formovat a tvořit.

Budete pracovat se skvělými a zajímavými lidmi: se zkušenými lidmi ve Scio, s nadšenými průvodci, s dětmi a rodiči, kteří jsou vesměs odvážní lidé a přemýšlejí o vzdělávání svých dětí. Také se budete potkávat s lidmi z dalších ScioŠkol.

Stále se budete učit něco nového, nejen při zvládání problémů a překonávání potíží. Také budete stále inspirováni lidmi ze Scio, kolegy z jiných ScioŠkol, ale nejvíce asi průvodci a dětmi. Podíváte se do zajímavých zahraničních škol, naučíte se spoustu věcí z kognitivních věd. A budete nejspíš muset přehodnotit řadu svých starých představ o škole.

Budete vzdělávat a vychovávat budoucí generaci, a tím se podílet na tom, aby svět byl lepší.

Denně můžete sledovat, jak děti rostou, učí se, zrají, a budete tak moci přímo vidět výsledky své práce.

Pro zájemce by to měla být práce snů a životní výzva.

Video o ScioŠkole <https://www.youtube.com/watch?v=WrzljXwAbqo>

Weby ScioŠkol <https://www.scio.cz/scioskoly/>

Audio http://www.rozhlas.cz/radiozurnal/host/_zprava/ondrej-steffl-nen-jen-o-zakladnich-skolach-uceni-je-pro-deti-zabava-odmenami-ho-zmenite-v-praci--1527725

Jak se bude vyvíjet vaše práce

První období - výběr mezi uchazeči: Na základě zaslaných materiálů vybereme lidi do druhého kola, se kterými se sejdeme, možná i dvakrát. Navštíví Scio. V dalším kole se podívají na den či dva do některé ScioŠkoly. Nejspíš pak zorganizujeme nějaké assesment centrum, a možná ještě dostanou nějaký další domácí úkol.

Druhé období – externí spolupráce: Očekáváme, že si vybraní uchazeči najdou v průměru dva půldny v týdnu, kdy mohou být ve Scio, třeba nepravdělně, někdy i k večeru o víkendu, podle jejich možností. Budou se seznamovat s fungováním firmy s lidmi ve Scio s budoucími kolegy, navštěvovat ScioŠkoly. Budou samozřejmě pomáhat s agendou, která jim sedne, nebo s ní třeba budou mít zkušenost.

Třetí období – součást týmu ve Scio: Mělo by jít o poloviční až úplný úvazek. Uchazeč se už plně zapojil do práce skupiny ve Scio, která má na jedné straně na starosti zakládání nových škol a na druhé straně pečuje o školy již založené, sleduje je, pomáhá jim.

Čtvrté období – vlastní škola: Plný úvazek. Vybrané vedení má na starosti otevření své ScioŠkoly. Především se podílíte na výběru průvodců, propagaci, později tvorbě týmu, vzdělávání průvodců, přijímání dětí a vedle toho máte na starosti o budovu, administrativní záležitosti a desítky dalších věcí. Ve všem jsou mu nápomocní lidé ze Scio, ale vedení školy jsou už ti, kdo projekt nové ScioŠkoly vedou a nesou za něj zodpovědnost.

První období by mělo trvat maximálně měsíc, druhé dva až čtyři měsíce, třetí a čtvrté pak už podle potřeby a možností uchazeče. Vše je věcí dohody. Čtvrté období končí 15. srpna, kdy se skutečně i formálně ujmete vedení školy.

Za první období nic nedostanete, ale taky nemusíte nic platit ;-). V druhém období budete mít smlouvu o provedení práce. Ve třetím a čtvrtém období už můžete být zaměstnanci společnosti Scio, případně být OSVČ nebo na dohodu, to záleží na vás a např. na vaší souběžné práci. Odměna je se všech případech odvíjí se od úvazku a pravidel odměňování ve Scio. Plat ředitele a zástupce je podobný jako ve státní škole, snad o něco vyšší. Zbohatnout se na tom nedá, ale žít se s tím dá i se třemi dětmi a hypotékou. A jak říkáme, je to práce snů.

Ve společnosti Scio ve ScioŠkolách ovšem máme heslo: **Změna je trvalý stav**. Takže všechno může být nakonec trochu jinak a třeba někdo z vás nakonec skončí ve Scio na pozici projektového manažera. I to se u nás stává.

Domácí úkol – povinná součást žádosti

Zamyslete se prosím nad svým vlastním školním vzděláváním a vyberte: dvě věci, o kterých se domníváte, že byly špatně, dvě věci, které byly dobře, dvě věci, u kterých si nejste jisti. Vždy vysvětlíte důvody. U bodů 1. a 3. vysvětlíte, jak by to podle vás mělo fungovat ve ScioŠkole.

Kdo z lidí, které znáte nebo jste během života potkal/a by se podle vás na místo ředitele ScioŠkoly hodil a proč?
Co je třeba nám poslat

Životopis: kromě obvyklých věcí, navíc prosím uveďte všechny zkušenosti s vedením lidí a všechny zkušenosti v práci s dětmi, i ty méně významné, kolik máte dětí (důležitá zkušenost ;-) a co dělají. A pokud možno kolik je vám let (ať to nemusíme odpočítávat).

Motivační dopis: mj. prosím odpovězte na následující otázky:

Na co byste se v nové práci nejvíc těšil/a?

Čeho byste se naopak nejvíce obával/a?

Co byste se potřeboval/a naučit?

Podle čeho by po roce činnosti školy měla být posuzována kvalita vaší práce? A po deseti letech?

Splněný úkol: viz výše

Životopis i ostatní prosíme **ve Wordu**.

Neúplné žádosti bez dalšího vyřazujeme. Jestli to pro vás má být práce snů, tak jste si to asi přečetli až do konce ;-).

www.scioškola.cz